

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 19-20, ст.179)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 4652-VI від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 21, ст.208
№ 5459-VI від 16.10.2012, ВВР, 2013, № 48, ст.682
№ 5492-VI від 20.11.2012, ВВР, 2013, № 51, ст.716
№ 406-VII від 04.07.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.712
№ 1207-VII від 15.04.2014, ВВР, 2014, № 26, ст.892
№ 1539-VII від 19.06.2014, ВВР, 2014, № 34, ст.1168
№ 246-VIII від 05.03.2015, ВВР, 2015, № 22, ст.146
№ 716-VIII від 06.10.2015, ВВР, 2015, № 47, ст.436
№ 766-VIII від 10.11.2015, ВВР, 2015, № 52, ст.482
№ 938-VIII від 26.01.2016, ВВР, 2016, № 9, ст.90
№ 1379-VIII від 19.05.2016, ВВР, 2016, № 27, ст.521
№ 2058-VIII від 23.05.2017, ВВР, 2017, № 30, ст.323
№ 2293-VIII від 27.02.2018, ВВР, 2018, № 19, ст.180
№ 2743-VIII від 06.06.2019, ВВР, 2019, № 26, ст.107
№ 440-IX від 14.01.2020, ВВР, 2020, № 28, ст.188
№ 671-IX від 04.06.2020, ВВР, 2020, № 42, ст.343
№ 693-IX від 16.06.2020, ВВР, 2020, № 44, ст.382 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II
№ 720-IX від 17.06.2020, ВВР, 2020, № 47, ст.408
№ 1182-IX від 03.02.2021, ВВР, 2021, № 19, ст.169
№ 1328-IX від 04.03.2021 - вводиться в дію з 26.09.2021
№ 1667-IX від 15.07.2021}

{У тексті Закону слова "центральный орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері міграції", "центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції" у всіх відмінках замінено словами "центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів" у відповідному відмінку згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

Цей Закон визначає правовий статус іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні, та встановлює порядок їх в'їзду в Україну та виїзду з України.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) вимушена зупинка - перебування іноземця або особи без громадянства на території України понад установлений законодавством строк для транзитного проїзду через її територію у зв'язку з надзвичайними обставинами (стихійне лихо, хвороба тощо) за наявності документа, що підтверджує причину та тривалість затримки;

2) віза - дозвіл, наданий уповноваженим органом України в установленій законодавством формі, необхідний для в'їзду на територію України або для транзитного проїзду через її територію та перебування на території України протягом відповідного строку;

{Пункт 2 частини першої статті 1 в редакції Закону № 1328-IX від 04.03.2021 - вводиться в дію з 26.09.2021}

3) возз'єднання сім'ї - в'їзд та тимчасове або постійне проживання в Україні членів сім'ї іноземця або особи без громадянства, які проживають в Україні на законних підставах та можуть підтвердити відповідними документами наявність достатнього фінансового забезпечення для утримання членів сім'ї в Україні, з метою спільного проживання сім'ї незалежно від того, коли виникли сімейні відносини - до чи після прибуття іноземця або особи без громадянства до України;

4) імміграційна картка - документ, що містить інформацію про іноземця або особу без громадянства, які в'їжджають в Україну чи виїжджають за її межі, та заповнюється у випадках і порядку, що визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту державного кордону;

{Пункт 4 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

5) дозвіл на застосування праці іноземців та осіб без громадянства - документ, який надає право роботодавцю тимчасово використовувати працю іноземця або особи без громадянства у порядку, встановленому законодавством України, або добровільно отриманий резидентом Дія Сіті для укладення гіг-контракту з іноземцем або особою без громадянства;

{Пункт 5 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1539-VII від 19.06.2014, № 1667-IX від 15.07.2021}

6) іноземець - особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав;

7) іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, - іноземці та особи без громадянства, які в установленому законодавством чи міжнародним договором України порядку в'їхали в Україну та постійно або тимчасово проживають на її території, або тимчасово перебувають в Україні;

8) іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, - іноземці та особи без громадянства, які отримали посвідку на постійне проживання, якщо інше не встановлено законом;

9) іноземці та особи без громадянства, які тимчасово перебувають на території України, - іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України протягом дії візи або на період, установлений законодавством чи міжнародним договором України, або якщо строк їх перебування на території України продовжено в установленому порядку;

10) іноземці та особи без громадянства, які тимчасово проживають в Україні, - іноземці та особи без громадянства, які отримали посвідку на тимчасове проживання, якщо інше не встановлено законом;

11) країна громадянської належності - країна чи країни, громадянином (підданим) якої (яких) особа є;

12) країна попереднього постійного проживання - країна, в якій іноземець або особа без громадянства постійно проживали до прибуття в Україну;

13) країна походження іноземця або особи без громадянства - країна чи країни громадянської належності або країна попереднього постійного проживання;

14) нелегальний мігрант - іноземець або особа без громадянства, які перетнули державний кордон поза пунктами пропуску або в пунктах пропуску, але з уникненням прикордонного контролю і невідкладно не звернулися із заявою про надання статусу біженця чи отримання притулку в Україні, а також іноземець або особа без громадянства, які законно прибули в Україну, але після закінчення визначеного їм терміну перебування втратили підстави для подальшого перебування та ухиляються від виїзду з України;

15) особа без громадянства - особа, яка не розглядається як громадянин будь-якою державою в силу дії її закону;

{Пункт 15 частини першої статті 1 в редакції Закону № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу III}

16) паспортний документ іноземця - документ, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, що підтверджує громадянство іноземця, посвідчує особу іноземця або особу без громадянства, надає право на в'їзд або виїзд з держави і визнається Україною;

{Пункт 16 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5492-VI від 20.11.2012}

17) посвідка на постійне проживання - документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує право на постійне проживання в Україні;

18) посвідка на тимчасове проживання - документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує законні підстави для тимчасового проживання в Україні;

19) посвідчення особи на повернення - документ, який видається іноземцю або особі без громадянства у випадках, передбачених міжнародними договорами України про реадмісію (приймання і передачу осіб);

20) приймаюча сторона - зареєстровані в установленому законом порядку українські підприємства, установи та організації, представництва (філії) іноземних підприємств, установ, організацій, представництва міжнародних організацій, а також фізичні особи (громадяни України, іноземці та особи без громадянства), які постійно проживають або тимчасово перебувають на території України у зв'язку з навчанням, стажуванням, роботою, або на інших законних підставах, та запрошують чи приймають іноземців та осіб без громадянства;

21) посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон - документ, що посвідчує особу без громадянства під час перетинання нею державного кордону України і перебування за кордоном;

22) реадмісія - передача з території України або приймання на територію України іноземців та осіб без громадянства на підставах та в порядку, встановлених міжнародними договорами України;

23) реєстрація в пункті пропуску через державний кордон - проставлення в паспортному документі та/або імміграційній картці іноземця або особи без громадянства чи в інших документах, передбачених законодавством, відмітки "В'їзд", внесення відомостей про іноземця або особу без громадянства, їх паспортних даних до відповідного реєстру;

24) транзитний проїзд - в'їзд іноземця або особи без громадянства в Україну з однієї держави, переміщення в межах визначеного у проїзному квитку часу (а в разі відсутності квитка - строку, фактично необхідного для перетинання території України на відповідному виді транспорту) через територію України та виїзд за її межі до іншої держави;

25) третя країна - країна, яка не є країною походження іноземця або особи без громадянства;

26) члени сім'ї іноземця або особи без громадянства - чоловік (дружина), неповнолітні діти, в тому числі неповнолітні діти чоловіка (дружини), непрацездатні батьки та інші особи, які вважаються членами сім'ї відповідно до права країни походження;

27) пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, - державна установа, призначена для тимчасового тримання іноземців та осіб без громадянства:

стосовно яких судом прийнято рішення про примусове видворення;

стосовно яких судом прийнято рішення про затримання з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення, у тому числі прийнятих відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію;

затриманих центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, його територіальними органами та підрозділами на строки та в порядку, передбачені законодавством України;

затриманих за рішенням суду до завершення розгляду заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні, або особою без громадянства;

{Абзац п'ятий пункту 27 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 27 згідно із Законом № 1379-VIII від 19.05.2016}

28) законні представники дитини - батьки (усиновлювачі), прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни, піклувальники (у тому числі опікуни чи піклувальники, призначені такими до прибуття в Україну, або інша повнолітня особа, яка до прибуття в Україну добровільно чи в силу звичаю країни походження взяла на себе відповідальність за виховання дитини), представники закладів, що виконують обов'язки опікунів і піклувальників.

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 28 згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

2. Термін "дитина, розлучена із сім'єю" живається в цьому Законі у значенні, наведеному в Законі України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту", а терміни "резидент Дія Сіті" та "гіг-контракт" - у значеннях, наведених у Законі України "Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні".

{Статтю 1 доповнено частиною другою згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1667-IX від 15.07.2021}

Стаття 2. Законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства

1. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства визначається Конституцією України, цим та іншими законами України, а також міжнародними договорами України.

У разі якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, застосовуються правила, передбачені таким міжнародним договором України.

Стаття 3. Засади правового статусу іноземців та осіб без громадянства

1. Іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

2. Іноземці та особи без громадянства, які перебувають під юрисдикцією України, незалежно від законності їх перебування, мають право на визнання їх правосуб'єктності та основних прав і свобод людини.

3. Іноземці та особи без громадянства зобов'язані неухильно додержуватися Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, інтереси суспільства та держави.

Стаття 4. Підстави для перебування іноземців та осіб без громадянства на території України

1. Іноземці та особи без громадянства можуть відповідно до Закону України "Про імміграцію" іммігрувати в Україну на постійне проживання.

2. Іноземці та особи без громадянства, яких визнано біженцями в Україні або яким надано притулок в Україні, вважаються такими, які постійно проживають на території України з моменту визнання біженцем в Україні або надання притулку в Україні. Постійне проживання на території України біженців підтверджується посвідченням біженця.

3. Іноземці та особи без громадянства, яких визнано особами, що потребують додаткового захисту, або яким надано тимчасовий захист в Україні, вважаються такими, які на законних підставах тимчасово проживають на території України на період дії обставин, за наявності яких додатковий чи тимчасовий захист було надано. Тимчасове проживання на території України таких іноземців та осіб без громадянства підтверджується посвідченням особи, яка потребує додаткового захисту в Україні, або посвідченням особи, якій надано тимчасовий захист в Україні.

4. Іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону прибули в Україну для працевлаштування або укладення гіг-контракту та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період роботи в Україні.

{Частина четверта статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1667-IX від 15.07.2021}

5. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для участі у реалізації проектів міжнародної технічної допомоги, зареєстрованих у встановленому порядку, та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період роботи в Україні.

6. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою проповідування релігійних віровчень, виконання релігійних обрядів чи іншої канонічної діяльності за запрошенням релігійних організацій та погодженням з державним органом, який здійснив реєстрацію відповідної релігійної організації, та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період діяльності в Україні.

7. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для участі у діяльності філій, відділень, представництв та інших структурних осередків громадських (неурядових) організацій іноземних держав, зареєстрованих у встановленому порядку, та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період діяльності в Україні.

8. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для роботи у представництвах іноземних суб'єктів господарювання в Україні, зареєстрованих у встановленому порядку, та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період роботи в Україні.

9. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для роботи у філіях або представництвах іноземних банків, зареєстрованих у встановленому порядку, та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період роботи в Україні.

10. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для провадження культурної, наукової, освітньої діяльності на підставах і в порядку, встановлених міжнародними договорами України або спеціальними програмами, а також іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою участі в міжнародних та регіональних волонтерських програмах чи участі в діяльності організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів відповідно до Закону України "Про волонтерську діяльність", інформація про які розміщена на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності, отримали посвідку на тимчасове проживання та здійснюють волонтерську діяльність на базі зазначених організацій та установ, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період провадження такої діяльності.

{Частина десята статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1539-VII від 19.06.2014; в редакції Закону № 246-VIII від 05.03.2015}

11. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для роботи кореспондентом або представником іноземних засобів масової інформації та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період роботи в Україні.

12. Іноземці та особи без громадянства, які є засновниками та/або учасниками, та/або бенефіціарними власниками (контролерами) юридичної особи, зареєстрованої в Україні, та прибули в Україну з метою контролю за діяльністю таких юридичних осіб і отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період дії посвідки.

Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому цією частиною, є наступне:

1) іноземець та особа без громадянства є засновником та/або учасником, та/або бенефіціарним власником (контролером) юридичної особи, дані про яку внесені до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

2) розмір частки власності іноземця або особи без громадянства, або іноземної юридичної особи, бенефіціаром (контролером) якої він є, у статутному капіталі української юридичної особи становить не менше 100 тисяч євро за офіційним валютним курсом, встановленим Національним банком України на дату внесення іноземної інвестиції.

{Статтю 4 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

13. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою навчання та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період навчання.

14. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою возз'єднання сім'ї з особами, які є громадянами України, або під час перебування на законних підставах на території України у випадках, зазначених у частинах третій - тринадцятій цієї статті, уклали шлюб з громадянами України та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України на період до отримання посвідки на постійне проживання чи набуття громадянства України.

{Частина чотирнадцята статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2058-VIII від 23.05.2017, № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

15. Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну з метою возз'єднання сім'ї з особами, зазначеними у частинах другій - тринадцятій цієї статті, та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які на законних підставах перебувають на території України, на період, зазначений в частинах другій - тринадцятій цієї статті.

{Частина п'ятнадцята статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

16. Іноземці та особи без громадянства, які в'їхали в Україну на інших законних підставах, вважаються такими, які тимчасово перебувають на території України на законних підставах на період наданого візою дозволу на в'їзд або на період, встановлений законодавством чи міжнародним договором України.

17. Іноземці та особи без громадянства, які до прийняття рішення про припинення громадянства України постійно проживали на території України і після прийняття рішення про припинення громадянства України залишилися постійно проживати на її території, вважаються такими, які постійно проживають в Україні.

18. Особи, звільнені з пунктів тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, на підставі рішення суду про скасування рішення про їх затримання або примусове видворення за межі України, або яких до завершення граничного строку перебування у таких пунктах не було примусово видворено за межі України з причин відсутності проїзного документа, транспортного сполучення з країною їхнього походження або з інших причин, незалежних від таких осіб, визнаються такими, які на законних підставах тимчасово перебувають в Україні на період дії обставин, що унеможливають їх примусове видворення за межі України.

{Частина статті 4 в редакції Закону № 1379-VIII від 19.05.2016}

19. Іноземці та особи без громадянства, які в установленому порядку уклали контракт про проходження військової служби у Збройних Силах України, вважаються такими, які на законних підставах тимчасово проживають на території України на період дії контракту про проходження військової служби у Збройних Силах України. Тимчасове проживання на території України таких іноземців та осіб без громадянства підтверджується військовим квитком рядового, сержантського і старшинського складу.

{Статтю 4 доповнено частиною згідно із Законом № 716-VIII від 06.10.2015}

20. Іноземці та особи без громадянства, які надавали інструкторську (стрілецьку, тактичну, медичну, радіотехнічну, вибухотехнічну та іншу) допомогу підрозділам Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, Міністерства внутрішніх справ України, залученим до проведення антитерористичної операції, перебуваючи безпосередньо у районах її проведення, та/або залученим до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи безпосередньо у районах їх проведення, або добровольчим формуванням, що були утворені або самоорганізувалися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України та спільно з вищезазначеними підрозділами брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, а також які брали участь у виконанні бойових або службових завдань антитерористичної операції та/або заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях спільно із вищезазначеними підрозділами та добровольчими формуваннями та отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які перебувають на території України на законних підставах, у тому числі у випадках, якщо термін дії паспортного документа закінчився або він підлягає обміну, на час до завершення тимчасової окупації Російською Федерацією території України у значенні Закону України "Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях".

{Статтю 4 доповнено частиною двадцятю згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

21. Іноземці або особи без громадянства, зазначені у частині двадцятій статті 4 цього Закону, на дату звернення за оформленням посвідки на тимчасове проживання та до дня її отримання вважаються такими, які перебувають на території України на законних підставах.

{Статтю 4 доповнено частиною двадцять першою згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

22. Іноземці та особи без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, зобов'язані мати дійсний паспортний документ. Іноземець або особа без громадянства у разі втрати або обміну паспортного документа повинні протягом трьох робочих днів письмово повідомити про це центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Особа, яка не може отримати паспортний документ у зв'язку з тим, що вона не розглядається як громадянин будь-якою державою в силу дії її закону, має право звернутися до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, із заявою про визнання особою без громадянства, незважаючи на законність чи незаконність її перебування на території України.

{Статтю 4 доповнено частиною двадцять другою згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт I розділу II}

23. Особи, яких визнано особами без громадянства в порядку, встановленому цим Законом, та які отримали посвідку на тимчасове проживання, вважаються такими, які тимчасово перебувають на території України на законних підставах, на період до отримання посвідки на постійне проживання чи набуття громадянства України.

{Статтю 4 доповнено частиною двадцять третьою згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт I розділу II}

Стаття 5. Посвідка на постійне проживання та посвідка на тимчасове проживання

1. Іноземці та особи без громадянства, зазначені у частинах першій та сімнадцятій статті 4 цього Закону, отримують посвідку на постійне проживання.

{Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

2. Підставою для видачі посвідки на постійне проживання іноземцям та особам без громадянства, зазначеним у частині сімнадцятій статті 4 цього Закону, є відповідний указ Президента України про припинення громадянства України та заяви таких осіб.

{Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

3. Іноземці та особи без громадянства, зазначені у частинах четвертій - п'ятнадцятій, вісімнадцятій та двадцятій статті 4 цього Закону, отримують посвідку на тимчасове проживання.

{Частина третя статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2058-VIII від 23.05.2017, № 2743-VIII від 06.06.2019}

4. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною четвертою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, дозвіл на застосування праці іноземців та осіб без громадянства (крім іноземців та осіб без громадянства, які згідно із законодавством України мають право на працевлаштування без отримання такого дозволу) та зобов'язання роботодавця або резидента Дія Сіті повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, та центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин, соціального діалогу, про дострокове розірвання чи припинення трудового договору (контракту), гіг-контракту з таким іноземцем або особою без громадянства.

{Абзац перший частини четвертої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законами № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II, № 1667-IX від 15.07.2021}

Для іноземців та осіб без громадянства, працевлаштування яких відповідно до законодавства України здійснюється без дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, замість такого дозволу подається трудовий договір (контракт), гіг-контракт, а для осіб, які мають статус закордонного українця, - трудовий договір (контракт), гіг-контракт та посвідчення закордонного українця.

{Абзац другий частини четвертої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1667-IX від 15.07.2021}

{Частина четверта статті 5 в редакції Закону № 1539-VII від 19.06.2014}

5. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною п'ятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування та відповідне подання державної установи, підприємства чи організації, що є реципієнтом проекту міжнародної технічної допомоги.

6. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною шостою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, подання відповідної релігійної організації та погодження державного органу, який здійснив реєстрацію відповідної релігійної організації.

7. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною сьомою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, подання відповідної філії, відділення, представництва або іншого структурного осередку громадської (неурядової) організації іноземної держави в Україні та копія свідоцтва про реєстрацію структурного осередку громадської (неурядової) організації іноземної держави в Україні.

8. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною восьмою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, подання відповідного представництва іноземного суб'єкта господарювання в Україні та копія свідоцтва про реєстрацію такого представництва.

9. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною дев'ятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, подання відповідної філії або представництва іноземного банку в Україні та копія свідоцтва про акредитацію філії або представництва.

10. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною десятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, подання відповідного державного органу, відповідального за виконання культурних, освітніх, наукових, спортивних, волонтерських програм, для участі в яких іноземець чи особа без громадянства прибули в Україну, або організації чи установи, що залучає до своєї діяльності волонтерів, інформація про яку розміщена на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності, та копія свідоцтва про державну реєстрацію такої організації чи установи.

{Частина десята статті 5 із змінами внесеними згідно із Законами № 1539-VII від 19.06.2014, № 246-VIII від 05.03.2015}

11. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною одинадцятю статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, звернення іноземного засобу масової інформації та подання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері забезпечення інформаційного суверенітету України.

{Частина одинадцята статті 5 із змінами внесеними згідно із Законом № 938-VIII від 26.01.2016}

12. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною дванадцятою статті 4 цього Закону, є:

- 1) заява іноземця або особи без громадянства;
- 2) дійсний поліс медичного страхування;

3) письмове зобов'язання юридичної особи повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, про втрату іноземцем або особою без громадянства статусу засновника та/або учасника, та/або бенефіціарного власника (контролера) цієї юридичної особи;

- 4) інші документи залежно від форми здійснення іноземної інвестиції:

копія установчого документа юридичної особи;

відомості про розмір частки іноземця або особи без громадянства - засновника (учасника) юридичної особи у сумі не менше 100 тисяч євро за офіційним валютним курсом, встановленим Національним банком України на дату внесення іноземної інвестиції, як внеску до статутного капіталу, якщо іноземна інвестиція здійснена в грошовій формі;

копія вантажної митної декларації на рухоме майно, передане як внесок до статутного капіталу юридичної особи, та копія акта приймання-передачі такого майна, якщо іноземна інвестиція здійснена у майновій формі;

копія акта приймання-передачі рухомого або нерухомого майна, переданого як внесок до статутного капіталу юридичної особи, якщо іноземна інвестиція здійснена у майновій формі, але при цьому таке майно придбане на території України;

виписка з рахунку в цінних паперах, якщо іноземець або особа без громадянства є акціонером акціонерного товариства, зареєстрованого в Україні.

Документи, визначені в абзацах другому - шостому пункту 4 цієї частини, мають бути посвідчені уповноваженою посадовою особою юридичної особи.

Територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, для прийняття рішення про видачу посвідки на тимчасове проживання самостійно отримує відомості:

про те, що іноземець або особа без громадянства є засновником та/або учасником, та/або бенефіціарним власником (контролером) юридичної особи - з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

про офіційний валютний курс, встановлений Національним банком України на дату внесення іноземної інвестиції, - з офіційного веб-сайту Національного банку України.

{Статтю 5 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

13. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною тринадцятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування, документ, що підтверджує факт навчання в Україні, та зобов'язання навчального закладу повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, про відрахування з такого закладу.

{Частина тринадцята статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

14. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною чотирнадцятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства і документ, що підтверджує факт перебування у шлюбі з громадянином України, дійсний поліс медичного страхування. Якщо шлюб між громадянином України та іноземцем або особою без громадянства було укладено за межами України відповідно до права іноземної держави, дійсність такого шлюбу визначається згідно із Законом України "Про міжнародне приватне право".

{Частина чотирнадцята статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

15. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною п'ятнадцятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, дійсний поліс медичного страхування та документ, згідно з яким вони, відповідно до права країни походження іноземця або особи без громадянства, вважаються членами сім'ї особи, зазначеної в частинах другій - тринадцятій статті 4 цього Закону. Документ, що підтверджує належність до членів сім'ї, визнається дійсним в Україні у разі його легалізації, якщо інше не передбачено законом чи міжнародним договором України.

{Частина п'ятнадцята статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

16. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною вісімнадцятою статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства, подана після завершення граничного терміну тримання у пункті тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, а також висновок центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції

(імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, про неможливість примусового видворення з України іноземця або особи без громадянства з причин відсутності проїзного документа, транспортного сполучення з країною походження іноземця або особи без громадянства або з причин, що не залежать від таких осіб, після завершення строку тримання в пункті тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України, або якщо технічну неможливість здійснити примусове видворення іноземця було з'ясовано раніше.

{Частина статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1379-VIII від 19.05.2016, № 2058-VIII від 23.05.2017}

17. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання для осіб, зазначених у частині двадцятій статті 4 цього Закону, є заява іноземця або особи без громадянства та один із таких документів:

1) подання Міністерства оборони України, іншого центрального органу виконавчої влади, що здійснює керівництво військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, або правоохоронного органу чи державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, які виконували завдання антитерористичної операції, здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;

2) клопотання командира підрозділу Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів, державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, що виконував завдання антитерористичної операції, здійснював заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, оформлене за зразком та у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У разі отримання письмової відмови у наданні подання чи клопотання, передбачених пунктами 1 і 2 цієї частини, іноземець та особа без громадянства може подати разом із відповідною заявою рішення суду про встановлення факту його належності до осіб, зазначених у частині двадцятій статті 4 цього Закону.

{Статтю 5 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

18. Окрім документів для відповідної категорії осіб, визначених частинами першою - сімнадцятою цієї статті, іноземці та особи без громадянства подають для отримання посвідки на тимчасове проживання такі документи:

{Абзац першої частини вісімнадцятої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

1) чотири кольорові фотокартки розміром 3,5 x 4,5 сантиметра;

2) паспортний документ іноземця або особи без громадянства з відповідною довгостроковою візою та копією сторінки паспортного документа з такою візою, крім випадків, якщо особа не зобов'язана отримувати таку візу відповідно до цього Закону, інших законів України або міжнародних договорів України. Іноземці або особи без громадянства, зазначені у частині двадцятій статті 4 цього Закону, можуть подавати паспортний документ, термін дії якого закінчився або який підлягає обміну, у разі якщо за отриманням нового документа особа зобов'язана звернутися до органів державної влади країни громадянської належності або країни попереднього постійного проживання, якщо така країна вчинила акт агресії проти України або не визнає територіальну цілісність та суверенітет України, або відмовляється визнавати протиправність посягань на територіальну цілісність та суверенітет України, зокрема, голосувала проти Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй "Про територіальну цілісність України" від 27 березня 2014 року № 68/262;

{Пункт 2 частини вісімнадцятої статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

3) копії сторінок паспортного документа іноземця або особи без громадянства з особистими даними з перекладом на українську мову, засвідченим в установленому порядку;

4) документ, що підтверджує сплату державного мита та адміністративного збору за видачу, оформлення або продовження строку дії посвідки.

У разі продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання іноземці та особи без громадянства додатково подають оригінал посвідки на тимчасове проживання.

Уповноважений орган повертає паспортний документ особі одразу після прийняття заяви про видачу або продовження строку дії посвідки".

{Статтю 5 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

19. Підставою для видачі посвідки на тимчасове проживання у випадку, передбаченому частиною двадцять другою статті 4 цього Закону, є заява особи, визнаної особою без громадянства, копія рішення про визнання особою без громадянства, виданого центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, та письмове зобов'язання особи протягом 30 днів письмово повідомити центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, про оформлення громадянства будь-якої держави.

{Частина дев'ятнадцята статті 5 в редакції Закону № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу III}

20. Органам державної влади заборонено вимагати від іноземців або осіб без громадянства, членів їхніх сімей, роботодавців та інших осіб будь-які інші документи або відомості, не визначені законодавством, для видачі посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання.

{Статтю 5 доповнено частиною згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

21. Технічний опис, зразки бланків посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання, порядок оформлення, видачі, обміну, скасування, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсною, знищення посвідки на постійне проживання та посвідки на тимчасове проживання встановлюються Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 5 доповнено частиною двадцять першою згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

Стаття 5¹. Строк дії посвідки на тимчасове проживання

1. Строк дії посвідки на тимчасове проживання для відповідних категорій іноземців та осіб без громадянства становить:

1) у випадку, визначеному частиною четвертою статті 4 цього Закону, - строк дії дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства;

2) у випадку, визначеному частиною п'ятою статті 4 цього Закону, - строк реалізації проекту міжнародної технічної допомоги, який зазначається в реєстраційній картці проекту;

3) у випадку, визначеному частиною дванадцятю статті 4 цього Закону, - два роки;

4) у випадку, визначеному частиною тринадцятю статті 4 цього Закону, - період навчання, який зазначається в документі, що підтверджує факт навчання в Україні;

4¹) у випадку, визначеному частиною двадцятю статті 4 цього Закону, - три роки;

{Частина першу статті 5¹ доповнено пунктом 4¹ згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

5) в усіх інших випадках, визначених статтею 4 цього Закону, - один рік.

2. Строк дії посвідки на тимчасове проживання не може перевищувати строку дії паспортного документа іноземця або особи без громадянства. Це положення не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, зазначених у частині двадцятій статті 4 цього Закону.

{Частина друга статті 5¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

3. Строк дії посвідки на тимчасове проживання може бути продовжено необмежену кількість разів, за наявності підстав, передбачених законом.

4. Для продовження строку дії посвідки іноземець або особа без громадянства має підтвердити працевлаштування у цій юридичній особі щонайменше трьох громадян України, які приступили до роботи не менш як за шість місяців до дати звернення про продовження строку дії посвідки, або сплату юридичною особою податку на прибуток підприємств у розмірі не менш як 50 мінімальних заробітних плат за останній повний фінансовий рік до дати звернення про продовження строку дії посвідки.

{Закон доповнено статтею 5¹ згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

Стаття 5². Отримання довгострокової візи для отримання посвідки на тимчасове проживання

1. Іноземці та особи без громадянства зобов'язані отримати довгострокову візу з метою отримання посвідки на тимчасове проживання в Україні, якщо інше не встановлено законами чи міжнародними договорами України.

Ця вимога не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

2. Вимога, передбачена абзацом першим частини першої цієї статті, не поширюється на іноземців та осіб без громадянства у разі:

1) продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання, якщо вони подали відповідну заяву у строк, визначений частиною другою статті 5³ цього Закону;

2) отримання посвідки вперше дітьми іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні відповідно до частин чотирнадцятої і п'ятнадцятої статті 4 цього Закону, за умови, що на момент досягнення 16 років вони перебували на території України на законних підставах та звернулися про отримання посвідки впродовж одного місяця з дня досягнення 16 років.

{Закон доповнено статтею 5² згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

Стаття 5³. Строк видачі посвідки на тимчасове проживання

1. Посвідка на тимчасове проживання видається у десятиденний строк з дня отримання заяви про її оформлення або продовження строку дії посвідки.

2. Іноземець або особа без громадянства подає документи для продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання не пізніше як за 10 календарних днів до закінчення строку її дії.

{Закон доповнено статтею 5³ згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

Стаття 5⁴. Адміністративний збір за оформлення або продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання

1. Адміністративний збір за оформлення або продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання стягується в розмірі 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Закон доповнено статтею 5⁴ згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

Стаття 5⁵. Порядок прийняття заяви про оформлення або продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання

1. Іноземець або особа без громадянства подає заяву про оформлення або продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання та відповідні документи, визначені цим Законом та Кабінетом Міністрів України, особисто або через свого представника на підставі довіреності до територіального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

2. Територіальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, зобов'язаний надати іноземцю або особі без громадянства чи його представнику опис прийнятих документів з підписом уповноваженої особи, яка їх прийняла, зазначенням її посади, прізвища та імені і дати прийняття документів.

3. Іноземець або особа без громадянства отримує посвідку на тимчасове проживання особисто.

{Закон доповнено статтею 5⁵ згідно із Законом № 2058-VIII від 23.05.2017}

Стаття 6. Визнання іноземця або особи без громадянства біженцем, особою, яка потребує додаткового захисту, та надання тимчасового захисту

1. Іноземця або особу без громадянства може бути визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, або їм може бути надано тимчасовий захист у порядку, встановленому законом.

Стаття 6¹. Визнання особою без громадянства

1. Заява про визнання особою без громадянства подається до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, повнолітньою дієздатною особою.

Відомості про дитину наводяться в заяві одного з її законних представників. Заява про визнання дитини, розлученої із сім'єю, особою без громадянства подається одним з її законних представників. Заява про визнання недієздатної особи особою без громадянства подається її законним представником, про що уповноважена особа центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, робить на заяві відповідний напис. Якщо особа не може власноручно скласти заяву про визнання особою без громадянства у зв'язку з неписьменністю або фізичними вадами, заява на її прохання складається уповноваженою особою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, про що на заяві робиться відповідний напис.

Разом із заявою подається документ, що посвідчує особу, або документ, що надає право на в'їзд або виїзд з держави, виданий іноземною державою (за наявності), документ, що засвідчує факт неперебування у громадянстві іншої держави (за наявності), або інший документ, що підтверджує інформацію, викладену в заяві. У разі відсутності в особи, яка подає заяву про визнання особою без громадянства, вищезазначених документів за її письмовою згодою проводиться опитування родичів, сусідів або інших осіб (не менше трьох), які можуть підтвердити факти, викладені в заяві.

Особа, яка подає заяву про визнання особою без громадянства, має право на співбесіду з уповноваженими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Особа, яка подає заяву про визнання особою без громадянства, зобов'язана співпрацювати з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, з'являтися на співбесіди, надавати докази для визнання її особою без громадянства.

Особі, яка подає заяву про визнання особою без громадянства та не володіє українською мовою, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, безоплатно забезпечує перекладача з мови, якою володіє така особа, а також письмовий переклад її документів.

Особа під час подання заяви про визнання особою без громадянства надає свої біометричні дані для їх фіксації.

2. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, протягом шести місяців з дня подання заяви про визнання особою без громадянства на підставі всієї наявної інформації і документів приймає рішення про визнання особою без громадянства або про відмову у визнанні особою без громадянства. Строк розгляду такої заяви може бути подовжений уповноваженою особою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, до 12 місяців.

Під час розгляду заяви про визнання особою без громадянства центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, вживає необхідних заходів для збору інформації з місця народження такої особи, країн або місць її попереднього постійного та довгострокового проживання, а також з країни, громадянство якої мають члени її сім'ї.

Протягом строку розгляду заяви про визнання особою без громадянства особа вважається такою, яка тимчасово перебуває на території України на законних підставах. Для підтвердження цього особі видається довідка встановленого зразка про звернення за визнанням особою без громадянства.

Якщо під час процедури визнання особою без громадянства з'ясується обставина, що можуть свідчити про наявність умов для визнання особи біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, відповідно до Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту", розгляд заяви про визнання особою без громадянства зупиняється до завершення розгляду заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Залежно від результатів розгляду заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, розгляд заяви про визнання особою без громадянства поновлюється або припиняється.

Якщо під час процедури визнання особою без громадянства з'ясується обставина, що можуть свідчити про належність особи до громадянства України відповідно до Закону України "Про громадянство України", розгляд заяви про визнання особою без громадянства зупиняється до завершення перевірки належності до громадянства України. Залежно від результатів такої перевірки розгляд заяви про визнання особою без громадянства поновлюється або припиняється.

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, приймає рішення про відмову у визнанні особою без громадянства у разі, якщо:

особа, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, є громадянином України або іншої держави за умови, що її громадянство було визнано компетентним органом цієї держави та заявник був документований відповідно до законодавства цієї держави;

особа, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, свідомо подала недійсні (крім документів, що стали недійсними у зв'язку із закінченням строку їх дії), підроблені документи або повідомила про себе неправдиві відомості щодо обставин, які впливають на визначення її статусу;

особа, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, вчинила злочин проти миру, воєнний злочин або злочин проти людства, як це визначено міжнародними актами, розробленими з метою недопущення таких злочинів, або скоїла тяжкий злочин неполітичного характеру поза межами країни проживання до того, як вона була допущена у цю країну, або є винною у вчиненні діянь, що суперечать цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.

Після прийняття рішення про відмову у визнанні особою без громадянства протягом трьох робочих днів центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, направляє особі, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, або її законному представнику повідомлення про це із зазначенням підстави відмови відповідно до цього Закону та роз'ясненням порядку оскарження такого рішення.

4. Рішення про відмову у визнанні особою без громадянства може бути оскаржено особою, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, або її законним представником до адміністративного суду протягом 20 робочих днів з дня отримання повідомлення про відмову у визнанні особою без громадянства.

У разі якщо особа, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, скористалася правом на оскарження, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, подовжує строк дії її довідки про звернення за визнанням особою без громадянства на час до остаточного розгляду її заяви.

У разі якщо особа, яка подала заяву про визнання особою без громадянства, не скористалася правом на оскарження, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, вилучає у неї довідку про звернення за визнанням особою без громадянства, повертає їй оригінали документів, поданих разом із заявою про визнання особою без громадянства (за наявності), та вирішує питання про добровільне або примусове повернення чи примусове видворення.

5. Рішення про визнання особою без громадянства скасовується з підстав, передбачених частиною третьою цієї статті. Після прийняття рішення про скасування рішення про визнання особою без громадянства протягом трьох робочих днів центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, направляє такій особі без громадянства або її законному представнику повідомлення про це із зазначенням підстави скасування відповідно до цього Закону та роз'ясненням порядку оскарження. Рішення про скасування рішення про визнання особою без громадянства може бути оскаржено до адміністративного суду протягом 20 робочих днів з дня отримання особою повідомлення про скасування рішення.

У разі якщо особа, стосовно якої прийнято рішення про скасування рішення про визнання особою без громадянства, скористалася правом на оскарження, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, не вилучає у неї посвідку на тимчасове або постійне проживання та посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон (за наявності) до остаточного вирішення питання про скасування рішення про визнання особою без громадянства.

У разі якщо особа, стосовно якої прийнято рішення про скасування рішення про визнання особою без громадянства, не скористалася правом на оскарження, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, вилучає у неї посвідку на тимчасове або постійне проживання та посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон (за наявності), отримані на підставі рішення про визнання особою без громадянства, та вирішує питання про добровільне або примусове повернення чи примусове видворення.

6. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, веде облік осіб, які звернулися із заявою про визнання особою без громадянства, стосовно яких прийнято рішення про визнання або про відмову у визнанні особою без громадянства та про скасування рішення про визнання особою без громадянства, а також осіб без громадянства, яким видані посвідки на постійне чи тимчасове проживання та посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон відповідно до вимог Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус".

7. Порядок розгляду заяв про визнання особою без громадянства, зразки заяви про визнання особою без громадянства, довідки про звернення за визнанням особою без громадянства встановлюються Кабінетом Міністрів України.

{Закон доповнено статтею 6¹ згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт 1 розділу II}

Стаття 7. Надання притулку

1. Іноземцям та особам без громадянства може бути надано притулок у порядку, встановленому законом.

Стаття 8. Набуття громадянства України

1. Іноземці та особи без громадянства можуть набути громадянства України в порядку, встановленому Законом України "Про громадянство України".

Розділ II.

В'їзд в Україну і виїзд з України

Стаття 9. В'їзд в Україну іноземців та осіб без громадянства та строки їх перебування в Україні

1. Іноземці та особи без громадянства в'їжджають в Україну за наявності визначеного цим Законом чи міжнародним договором України паспортного документа та одержаної у встановленому порядку візи, якщо інше не передбачено законодавством чи міжнародними договорами України. Це правило не поширюється на іноземців та осіб без громадянства, які перетинають державний кордон України з метою визнання їх біженцями або особами, які потребують додаткового або тимчасового захисту чи отримання притулку.

2. Іноземці та особи без громадянства під час проходження прикордонного контролю у пунктах пропуску через державний кордон зобов'язані подати свої біометричні дані для їх фіксації.

3. Строк перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні встановлюється візою, законодавством України чи міжнародним договором України.

Стаття 10. Оформлення візи

1. Іноземці та особи без громадянства під час оформлення візи зобов'язані подати свої біометричні дані для їх фіксації, якщо інше не передбачено законодавством чи міжнародними договорами України. Правила оформлення іноземцям та особам без громадянства візи, в тому числі подання ними своїх біометричних даних під час оформлення, та перелік документів, необхідних для її отримання, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

{Частина перша статті 10 в редакції Закону № 1328-IX від 04.03.2021 - вводить в дію з 26.09.2021}

2. Рішення щодо оформлення візи приймається в установленому порядку дипломатичним представництвом або консульською установою України, Міністерством закордонних справ України або представництвом Міністерства закордонних справ України на території України.

Стаття 11. Підстави для відмови в наданні візи

1. Іноземцю або особі без громадянства може бути відмовлено в наданні візи у разі:

загрози національній безпеці держави або охороні громадського порядку, забезпеченню охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, які проживають на території України;

перебування у базі даних осіб, яким згідно із законодавством України не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України;

подання недійсного паспортного документа або паспортного документа, що належить іншій особі;

подання завідомо неправдивих відомостей або підроблених інших документів;

відсутності дійсного полісу медичного страхування за умови можливості його оформлення на території держави, в якій подається відповідне візове клопотання;

відсутності достатнього фінансового забезпечення на період запланованого перебування і для повернення до країни походження або транзиту до третьої країни чи можливості отримати достатнє фінансове забезпечення у законний спосіб на території України;

відсутності доказів, що підтверджують мету запланованого перебування;

відсутності документів, що дають можливість встановити намір заявника залишити територію України до закінчення дії візи;

відмови заявника подати свої біометричні дані для їх фіксації, якщо інше не передбачено законодавством чи міжнародними договорами України;

{Частина першу статті 11 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1328-IX від 04.03.2021 - вводить в дію з 26.09.2021}

звернення заявника про припинення розгляду клопотання щодо оформлення візи.

2. Рішення про відмову в наданні візи приймається уповноваженими органами, які прийняли рішення про її надання та оформлення.

Стаття 12. Підстави для скасування візи

1. Віза може бути скасована під час проходження прикордонного контролю на підставах та в порядку, визначених Законом України "Про прикордонний контроль".

2. Віза скасовується під час перебування іноземця або особи без громадянства на території України у разі:

виявлення факту подання особою під час оформлення візи недійсного чи виданого іншій особі паспортного документа або підроблених інших документів, або подання завідомо неправдивих відомостей;

прийняття рішення про примусове повернення або примусове видворення іноземця або особи без громадянства за межі території України.

3. Скасування візи здійснюється:

у випадках, передбачених абзацом другим частини другої цієї статті, - уповноваженими посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, або органу охорони державного кордону;

у випадках, передбачених абзацом третім частини другої цієї статті, - уповноваженими службовими особами органу, що прийняв рішення про примусове повернення або який подав позов до суду про прийняття рішення про примусове видворення, - після прийняття судом такого рішення.

4. Рішення про скасування візи може бути оскаржено в порядку, передбаченому законом.

Стаття 13. Підстави для заборони в'їзду іноземців та осіб без громадянства в Україну

1. В'їзд в Україну іноземцю або особі без громадянства не дозволяється:

в інтересах забезпечення національної безпеки України або охорони громадського порядку, або боротьби з організованою злочинністю;

{Абзац другий частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 671-IX від 04.06.2020}

якщо це необхідно для охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України та інших осіб, які проживають в Україні;

якщо при клопотанні про в'їзд в Україну така особа подала про себе завідомо неправдиві відомості або підроблені документи;

якщо паспортний документ такої особи, віза підроблені, зіпсовані чи не відповідають установленому зразку або належать іншій особі;

якщо така особа порушила у пункті пропуску через державний кордон України правила перетинання державного кордону України, митні правила, санітарні норми чи правила або не виконала законних вимог посадових та службових осіб органів охорони державного кордону, митних та інших органів, що здійснюють контроль на державному кордоні;

{Абзац шостий частини першої статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 440-IX від 14.01.2020}

якщо під час попереднього перебування на території України іноземець або особа без громадянства не виконали рішення суду або органів державної влади, уповноважених накладати адміністративні стягнення, або мають інші не виконані майнові зобов'язання перед державою, фізичними або юридичними особами, включаючи пов'язані з попереднім видворенням, у тому числі після закінчення терміну заборони подальшого в'їзду в Україну;

якщо така особа з порушенням встановленого законодавством України порядку здійснила в'їзд на тимчасово окуповану територію України або до району проведення антитерористичної операції чи виїзд з них або вчинила спробу потрапити на ці території поза контрольними пунктами в'їзду-виїзду;

{Частина першу статті 13 доповнено абзацом восьмим згідно із Законом № 1207-VII від 15.04.2014; в редакції Закону № 2293-VIII від 27.02.2018}

2. За наявності підстав, зазначених в абзацах другого, сьомому і восьмому частини першої цієї статті, відомості про іноземця або особу без громадянства вносяться до бази даних осіб, яким згідно із законодавством України не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України.

{Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1207-VII від 15.04.2014}

3. Рішення про заборону в'їзду в Україну строком на три роки приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, Службою безпеки України або органом охорони державного кордону, або уповноваженим підрозділом Національної поліції України. У разі невиконання рішення про заборону в'їзду в Україну іноземцям та особам без громадянства забороняється подальший в'їзд в Україну на десять років, що додається до частини строку заборони в'їзду в Україну, який не впливає на моменту прийняття повторного рішення про заборону в'їзду в Україну.

{Частина третя статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2293-VIII від 27.02.2018, № 671-IX від 04.06.2020}

Стаття 14. Повернення іноземців та осіб без громадянства, яким не дозволено в'їзд в Україну

1. Іноземці та особи без громадянства, яким не дозволяється в'їзд в Україну, при спробі в'їзду в Україну в пункті пропуску через державний кордон України не перетинають державний кордон України та в найкоротший строк повертаються в державу, з якої вони прибули, або в державу, яка видала паспортний документ.

У разі неможливості негайного повернення іноземця або особи без громадянства вони перебувають у пункті пропуску через державний кордон України до їх повернення.

Таким іноземцям та особам без громадянства у паспортному документі проставляється відмітка про заборону в'їзду в Україну на термін, зазначений у рішенні, прийнятому відповідно до частини третьої статті 13 цього Закону.

2. Іноземці та особи без громадянства в разі незаконного перетинання державного кордону України поза пунктами пропуску через державний кордон України затримуються та в разі, якщо порушення ними законодавства України не передбачає кримінальної відповідальності, повертаються до країни попереднього перебування у встановленому порядку.

Таким іноземцям та особам без громадянства органами охорони державного кордону забороняється в'їзд в Україну строком на п'ять років. Відомості про них в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, вносяться до бази даних осіб, яким згідно із законодавством України не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежується право виїзду з України.

{Абзац другий частини другої статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2293-VIII від 27.02.2018}

3. Під час затримання органи охорони державного кордону забезпечують проведення дактилоскопії, а в разі потреби - взяття інших біометричних даних іноземців та осіб без громадянства відповідно до закону.

Стаття 14¹. Повернення іноземців та осіб без громадянства на тимчасово окуповану територію

1. Іноземцям та особам без громадянства, які прибули до контрольних пунктів в'їзду - виїзду з тимчасово окупованої території без відповідного дозволу, не дозволяється подальший проїзд та в найкоротший строк вони повертаються на тимчасово окуповану територію, з якої вони прибули, або в державу, яка видала паспортний документ.

У разі неможливості негайного повернення іноземця або особи без громадянства вони перебувають у пункті контролю в'їзду - виїзду до їх повернення.

Таким іноземцям та особам без громадянства у паспортному документі проставляється відмітка про заборону в'їзду в Україну на термін, зазначений у рішенні, прийнятому відповідно до частини третьої статті 13 цього Закону.

{Закон доповнено статтею 14¹ згідно із Законом № 1207-VII від 15.04.2014}

Стаття 15. Документи для в'їзду в Україну та виїзду з України іноземців та осіб без громадянства

1. В'їзд в Україну та виїзд з України здійснюється:

іноземців та осіб без громадянства - за паспортним документом за наявності відповідної візи, якщо інший порядок в'їзду та виїзду не встановлено законодавством чи міжнародним договором України;

іноземців, які постійно проживають на території України, - за паспортним документом та посвідкою на постійне проживання;

осіб без громадянства, які постійно або тимчасово проживають на території України, - за посвідченням особи без громадянства для виїзду за кордон;

{Абзац четвертий частини першої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт I розділу II}

іноземців та осіб без громадянства, яких визнано біженцями в Україні або особами, які потребують додаткового захисту в Україні, - за проїзним документом для виїзду за кордон;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають у шлюбі з громадянами України, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають у шлюбі з особами, зазначеними у частинах другій - дванадцятій статті 4 цього Закону, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні у зв'язку з працевлаштуванням, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні у зв'язку з участю у реалізації проектів міжнародної технічної допомоги, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні у зв'язку з участю у діяльності релігійних організацій, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні у зв'язку з участю у діяльності філій, відділень, представництв та інших структурних осередків громадських (неурядових) організацій іноземних держав, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які працюють у представництвах іноземних суб'єктів господарювання в Україні, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які працюють у філіях або представництвах іноземних банків на території України, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні у зв'язку з провадженням культурної, наукової, освітньої діяльності на підставах і в порядку, встановлених міжнародними договорами України або спеціальними програмами, а також іноземців та осіб без громадянства, які перебувають в Україні з метою участі в міжнародних та регіональних волонтерських програмах чи участі в діяльності організацій та установ, що залучають до своєї діяльності волонтерів відповідно до Закону України "Про волонтерську діяльність", інформація про які розміщена на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері волонтерської діяльності, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

{Абзац чотирнадцятий частини першої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 246-VIII від 05.03.2015}

іноземців та осіб без громадянства, які працюють кореспондентом або представником іноземних засобів масової інформації на території України, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців та осіб без громадянства, які навчаються у навчальних закладах України не менш як протягом одного року, - за паспортним документом та посвідкою на тимчасове проживання;

іноземців - громадян держав, які можуть в'їжджати в Україну без візи відповідно до законодавства України чи міжнародного договору України, - за паспортним документом або іншим документом, якщо це передбачено міжнародним договором України;

іноземців, які є громадянами держав, з якими укладено договори про місцевий прикордонний рух, - за документами, які дають право на перетинання державного кордону в межах місцевого прикордонного руху, що оформляються дипломатичними представництвами та консульськими установами України в установленому Міністерством закордонних справ України порядку;

іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу за контрактом у Збройних Силах України, - за паспортним документом та військовим квитком рядового, сержантського і старшинського складу.

{Частина першу статті 15 доповнено абзацом дев'ятнадцятим згідно із Законом № 716-VIII від 06.10.2015}

2. Особи, зазначені у частині п'ятій статті 16 цього Закону, можуть в'їжджати в Україну та виїжджати з України за паспортними документами та акредитаційними картками.

{Частина друга статті 15 в редакції Закону № 1182-IX від 03.02.2021}

Стаття 16. Реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які в'їжджають в Україну або перебувають на території України

1. Реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які в'їжджають в Україну, здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон України органами охорони державного кордону.

2. Відмітка про реєстрацію іноземця або особи без громадянства в паспортному документі та/або імміграційній картці або інших передбачених законодавством України документах дійсна на всій території України незалежно від місця перебування чи проживання іноземця або особи без громадянства на території України.

3. Правила щодо реєстрації іноземців та осіб без громадянства не поширюються на осіб, які з наміром визнання їх біженцями в Україні або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні чи отримання притулку або тимчасового захисту, незаконно перетнули державний кордон України. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, здійснює реєстрацію іноземців та осіб без громадянства, на яких поширюється дія закону про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні, лише за наявності одного з документів, що видаються таким особам відповідно до зазначеного закону.

4. Від реєстрації звільняються такі іноземці та особи без громадянства:

глави держав і урядів зарубіжних країн, члени парламентських та урядових делегацій, технічний персонал, який обслуговує такі делегації (осіб) і членів їх сімей, які прибули в Україну на запрошення Президента України, Верховної Ради України чи Кабінету Міністрів України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи Ради міністрів Автономної Республіки Крим, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади України; особи та члени сімей осіб, які прибули в Україну за посвідченнями ООН та організацій системи ООН;

іноземці або особи без громадянства, які не досягли вісімнадцятирічного віку;

іноземні туристи, які здійснюють круїз;

члени екіпажів іноземних військових кораблів (літаків), які в установленому порядку прибули в Україну;

особи, які входять до складу екіпажів іноземних невійськових суден;

особи, які входять до складу екіпажу цивільних повітряних суден міжнародних авіаліній, бригад поїздів міжнародного сполучення, у разі перебування в аеропортах чи на вокзалах (станціях), зазначених у розкладі руху.

5. Міністерство закордонних справ України здійснює реєстрацію:

{Абзац перший частини п'ятої статті 16 в редакції Закону № 1182-IX від 03.02.2021}

глав іноземних дипломатичних представництв і консульських установ, членів дипломатичного персоналу, консульських посадових осіб, адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу дипломатичних представництв і консульських установ, працівників апарату військових аташе і торговельних представництв та їх дружин (чоловіків), дітей, батьків, які перебувають на утриманні зазначених осіб;

працівників органів закордонних справ іноземних держав, які прибули в Україну в службових справах і мають дипломатичний чи службовий паспорт, та членів їх сімей;

посадових осіб міжнародних організацій, які прибули в Україну в службових справах, працівників представництв таких організацій в Україні, а також працівників представництв держав при міжнародних організаціях, які мають штаб-квартиру в Україні і відповідно до статутних документів зазначених організацій чи відповідних міжнародних договорів користуються дипломатичними привілеями та імунітетом, а також членів їх сімей;

приватних домашніх працівників (робітників) членів дипломатичного персоналу, консульських посадових осіб та адміністративно-технічного персоналу дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав, посадових осіб міжнародних організацій, які прибули в Україну у службових справах, працівників представництв таких організацій в Україні, працівників представництв держав при міжнародних організаціях, що мають штаб-квартиру в Україні, а також членів їхніх сімей;

{Частину п'яту статті 16 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1182-IX від 03.02.2021}

направлених зовнішньополітичними відомствами іноземних держав або штаб-квартирами міжнародних організацій студентів вищих навчальних закладів іноземних держав, які проходять стажування та/або навчальну практику у дипломатичних представництвах і консульських установах іноземних держав, міжнародних організаціях та їх представництвах, представництвах держав при міжнародних організаціях, що мають штаб-квартиру в Україні.

{Частину п'яту статті 16 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1182-IX від 03.02.2021}

Порядок реєстрації осіб, зазначених у цій частині, визначається Міністерством закордонних справ України. Реєстрація осіб, зазначених в абзацах п'ятому і шостому цієї частини, здійснюється з дотриманням принципу взаємності.

{Абзац сьомий частини п'ятої статті 16 в редакції Закону № 1182-IX від 03.02.2021}

Стаття 17. Продовження строку перебування іноземців та осіб без громадянства на території України

1. Іноземцю або особі без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, може бути продовжено строк перебування (за наявності законних підстав).

2. Документи про продовження строку перебування в Україні оформляються на підставі письмових звернень іноземця або особи без громадянства та приймаючої сторони, які подаються не пізніше як за три робочих дні до закінчення встановленого строку їх перебування на території України.

3. У продовженні строку перебування іноземцю або особі без громадянства може бути відмовлено в разі відсутності для цього підстав та достатнього фінансового забезпечення для покриття витрат, пов'язаних із перебуванням іноземця або особи без громадянства в Україні, або відповідних гарантій від приймаючої сторони.

4. Продовження строку перебування на території України здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Частина четверта статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Стаття 18. Видача посвідчення особи на повернення

1. Посвідчення особи на повернення оформляється та видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

{Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

2. Правила оформлення, видачі та форма посвідчення особи на повернення визначаються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законами України.

Стаття 19. Видача посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон

1. Особі без громадянства, яка постійно або тимчасово проживає на території України, але не має проїзного документа, видається посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, яке є документом, що посвідчує особу без громадянства під час перетинання державного кордону України та перебування за кордоном.

{Частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 693-IX від 16.06.2020 - щодо введення в дію див. пункт I розділу II}

Стаття 20. Транзитний проїзд через територію України іноземців та осіб без громадянства

1. Транзитний проїзд іноземців та осіб без громадянства через територію України здійснюється за наявності у них транзитної української візи, якщо інше не передбачено законодавством чи міжнародними договорами України.

2. Правила транзитного проїзду через територію України іноземців та осіб без громадянства затверджуються Кабінетом Міністрів України.

3. У разі вимушеної зупинки іноземцю або особі без громадянства у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, може бути продовжено строк тимчасового перебування на території України до усунення обставин, що її спричинили.

4. Забороняється здійснення транзитного проїзду іноземців та осіб без громадянства через тимчасово окуповану територію.

{Статтю 20 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 1207-VII від 15.04.2014}

Стаття 21. Фінансове забезпечення для в'їзду в Україну, перебування на території України та транзитного проїзду через територію України іноземців та осіб без громадянства

1. В'їзд в Україну, перебування на території України та транзитний проїзд через територію України іноземців та осіб без громадянства здійснюється за наявності достатнього фінансового забезпечення або наявності можливості отримати таке забезпечення законним способом на території України. Порядок підтвердження достатнього фінансового забезпечення та його розмір встановлюються Кабінетом Міністрів України.

2. Іноземці та особи без громадянства зобов'язані подавати інформацію про підтвердження наявності фінансового забезпечення на вимогу уповноважених законом службових осіб.

3. Наявність фінансового забезпечення або гарантія його наявності може бути підтверджена шляхом пред'явлення для контролю:

грошових коштів у національній валюті України або у конвертованій іноземній валюті;

документа із зазначенням суми грошових коштів, на підставі якого можна отримати кошти в банківських установах України;

платіжної картки міжнародних платіжних систем з випискою з особового банківського рахунка заявника, що підтверджує наявну суму грошових коштів;

документа, що підтверджує бронювання або оплату житла, оплату харчування в Україні;

договору на туристичне обслуговування (ваучера);

гарантійного листа приймаючої сторони, що запросила іноземця або особу без громадянства, про взяття на себе зобов'язань із сплати всіх витрат особи, пов'язаних з її перебуванням на території України та виїздом з України;

проїзного квитка для повернення до країни громадянської належності або країни постійного проживання або до третьої країни.

Стаття 22. Виїзд з України

1. Іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, мають право у встановленому порядку вільно залишити територію України, крім випадків, встановлених законом.

2. Виїзд з України іноземцю або особі без громадянства не дозволяється, якщо:

йому повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення або кримінальна справа розглядається судом - до закінчення кримінального провадження;

{Абзац другий частини другої статті 22 в редакції Закону № 4652-VI від 13.04.2012}

його засуджено за вчинення кримінального правопорушення - до відбування покарання або звільнення від покарання;

{Абзац третьої частини другої статті 22 в редакції Закону № 4652-VI від 13.04.2012}

його виїзд суперечить інтересам забезпечення національної безпеки України - до припинення обставин, що перешкоджають виїзду.

3. Виїзд з України іноземця або особи без громадянства може бути за рішенням суду тимчасово відкладено до виконання ним майнових зобов'язань перед фізичними та юридичними особами в Україні, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

4. За наявності підстав, зазначених у частинах другій і третій цієї статті, відомості про іноземця або особу без громадянства вносяться до бази даних осіб, яким згідно із законодавством України не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежується право виїзду з України.

Розділ III.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Стаття 23. Відповідальність за правопорушення іноземців та осіб без громадянства

1. Нелегальні мігранти та інші іноземці та особи без громадянства, які вчинили кримінальні, адміністративні або інші правопорушення, несуть відповідальність відповідно до закону.

{Частина перша статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

Стаття 24. Скорочення строку тимчасового перебування на території України

1. Якщо в іноземця або особи без громадянства немає підстав для тимчасового проживання, встановлених частинами четвертою-дванадцятою статті 4 цього Закону, або для тимчасового перебування на території України, строк їх перебування скорочується.

2. Рішення про скорочення строку тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства на території України приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, або органами Служби безпеки України.

{Абзац перший частини другої статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Порядок прийняття рішення та процедура скорочення строку тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства на території України визначаються Кабінетом Міністрів України.

3. Положення цієї статті не застосовуються до осіб, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Стаття 25. Добровільне повернення іноземців та осіб без громадянства

1. Іноземці та особи без громадянства, які отримали повідомлення про відмову у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, що втратили або позбавлені статусу біженця або додаткового захисту і не використали права на оскарження таких рішень, а також особи, які отримали повідомлення про відхилення скарги про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і не використали права на його оскарження до суду, особи, які отримали рішення суду про підтвердження рішення про відмову в оформленні документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні, повинні добровільно повернутися в країну походження або третю країну в установленний строк, якщо вони не мають інших законних підстав для перебування в Україні, встановлених цим Законом.

2. Іноземці та особи без громадянства, які не мають законних підстав для перебування в Україні або які не можуть виконати обов'язок виїзду з України, не пізніше дня закінчення відповідного строку їх перебування у зв'язку з відсутністю коштів або втратою паспортного документа можуть добровільно повернутися в країну походження або третю країну, у тому числі за сприяння міжнародних організацій.

3. Рішення про добровільне повернення іноземців та осіб без громадянства, зазначених у частинах першій і другій цієї статті, приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, за заявою іноземця та особи без громадянства про добровільне повернення.

{Абзац перший частини третьої статті 25 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Порядок провадження за заявами іноземців та осіб без громадянства про добровільне повернення визначається Кабінетом Міністрів України.

4. У разі прийняття рішення про добровільне повернення іноземцю та особі без громадянства, зазначеним у частинах першій і другій цієї статті, видається довідка про особу, яка добровільно повертається. Зазначена довідка є підставою для тимчасового перебування іноземця та особи без громадянства на території України на строк до завершення процедури добровільного повернення. У разі завершення процедури добровільного повернення така довідка вилучається або визнається недійсною.

5. Строк здійснення процедури добровільного повернення не повинен перевищувати 60 днів.

6. У разі прийняття рішення про добровільне повернення іноземця або особи без громадянства, які не досягли вісімнадцятирічного віку, має бути з'ясовано, що в разі добровільного повернення така особа повертається до одного з членів сім'ї або опікуна.

7. Під час здійснення процедури добровільного повернення іноземця та особи без громадянства центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, співпрацює з міжнародними та громадськими організаціями, статутами яких передбачено сприяння у добровільному поверненні іноземців та осіб без громадянства.

Стаття 26. Примусове повернення іноземців та осіб без громадянства

1. Іноземець або особа без громадянства можуть бути примусово повернуті в країну походження або третю країну, якщо їх дії порушують законодавство про правовий статус іноземців та осіб без громадянства або суперечать інтересам забезпечення національної безпеки України чи охорони громадського порядку, або якщо це необхідно для охорони здоров'я, захисту прав і законних інтересів громадян України за рішенням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, органу Служби безпеки України або органу охорони державного кордону (стосовно іноземців та осіб без громадянства, які затримані ними у межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України), з подальшим повідомленням протягом 24 годин прокурору про підстави прийняття такого рішення. У рішенні про примусове повернення зазначається строк, протягом якого іноземець або особа без громадянства повинні виїхати з України. Зазначений строк не повинен перевищувати 30 днів з дня прийняття рішення.

2. Рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства, зазначених у частині першій цієї статті, може супроводжуватися заборонаю щодо подальшого в'їзду в Україну строком на три роки. Строк заборони щодо подальшого в'їзду в Україну обчислюється з дня винесення такого рішення. Порядок виконання рішення про заборону щодо подальшого в'їзду в Україну визначає Кабінет Міністрів України.

3. Один із примірників рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства видається іноземцю або особі без громадянства, стосовно яких воно прийнято. У рішенні зазначаються підстави його прийняття, порядок оскарження та наслідки невиконання. Форма рішення про примусове повернення іноземців та осіб без громадянства затверджується спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України.

{Частина третя статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5459-VI від 16.10.2012, № 766-VIII від 10.11.2015}

4. Рішення про примусове повернення може бути оскаржено до суду.

5. Іноземець або особа без громадянства зобов'язані самостійно залишити територію України у строк, зазначений у рішенні про примусове повернення.

6. Контроль за правильним і своєчасним виконанням рішення про примусове повернення іноземця або особи без громадянства здійснюється органом, що його прийняв.

З метою контролю за виконанням іноземцем та особою без громадянства рішення про примусове повернення службові особи органу охорони державного кордону чи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, можуть супроводжувати такого іноземця та особу без громадянства по території України.

{Абзац другий частини шостої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

7. У разі прийняття рішення про примусове повернення в паспортному документі іноземця або особи без громадянства скасовується віза і вилучаються документи, що підтверджують законні підстави перебування в Україні.

8. Примусове повернення не застосовується до іноземців та осіб без громадянства, які не досягли 18-річного віку, до іноземців та осіб без громадянства, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Іноземці та особи без громадянства, зазначені у частині двадцятій статті 4 цього Закону, не можуть бути примусово повернуті в країну походження або третю країну, яка вчинила акт агресії проти України, або в країну, яка не визнає територіальну цілісність та суверенітет України або відмовляється визнавати протиправність посягань на територіальну цілісність та суверенітет України, зокрема, голосувала проти Резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй "Про територіальну цілісність України" від 27 березня 2014 року № 68/262.

{Частина восьму статті 26 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2743-VIII від 06.06.2019}

Стаття 27. Видача іноземців та осіб без громадянства

1. Особа без громадянства, яка постійно проживає в Україні і вчинила кримінальне правопорушення поза межами України, не може бути видана іншій державі для притягнення до кримінальної відповідальності чи для виконання вироку суду.

{Частина перша статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

2. Питання стосовно видачі іноземців, які перебувають в Україні і вчинили кримінальне правопорушення поза межами України, регулюється законодавчими актами України та міжнародними договорами України.

{Частина друга статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

3. Положення частини другої цієї статті не застосовуються до осіб, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Стаття 28. Передача іноземців та осіб без громадянства для відбування покарання

1. Іноземці, які вчинили кримінальні правопорушення на території України і засуджені за них відповідно до законодавчих актів України, можуть бути передані для відбування покарання тим державам, громадянами яких вони є, якщо така передача передбачена міжнародними договорами України.

{Частина перша статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 720-IX від 17.06.2020}

2. Положення частини першої цієї статті не застосовуються до осіб, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Стаття 29. Міжнародні договори України про реадмісію

1. Передача з України або прийняття в Україну іноземця або особи без громадянства здійснюється відповідно до міжнародного договору про реадмісію.

2. Прийняття Україною іноземця або особи без громадянства відповідно до міжнародного договору про реадмісію не змінює підстав для перебування на території України, що існували до такого прийняття.

3. Іноземці або особи без громадянства, прийняті відповідно до міжнародного договору про реадмісію, які не мають законних підстав для перебування на території України, підлягають примусовому видворенню у разі, якщо між Україною і країною громадянської належності чи країною попереднього постійного проживання таких іноземців або осіб без громадянства відсутній договір про реадмісію.

Стаття 30. Примусове видворення іноземців та осіб без громадянства

1. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, органи охорони державного кордону (стосовно іноземців та осіб без громадянства, які затримані ними у межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України) або органи Служби безпеки України можуть лише на підставі винесеної за їх позовом постанови адміністративного суду примусово видворити з України іноземця та особу без громадянства, якщо вони не виконали в установленій строк без поважних причин рішення про примусове повернення або якщо є обґрунтовані підстави вважати, що іноземець або особа без громадянства ухилятимуться від виконання такого рішення, крім випадків затримання іноземця або особи без громадянства за незаконне перетинання державного кордону України поза пунктами пропуску через державний кордон України та їх передачі прикордонним органам суміжної держави.

Позов про примусове видворення не подається стосовно іноземців та осіб без громадянства, підстави для примусового видворення яких виявлені в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон під час їх виїзду з України.

{Частина першу статті 30 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1379-VIII від 19.05.2016}

Іноземцям та особам без громадянства, зазначеним у цій статті, забороняється подальший в'їзд в Україну строком на п'ять років. Строк заборони щодо подальшого в'їзду в Україну обчислюється з дня винесення такого рішення та додається до строку заборони в'їзду в Україну, який особа мала до цього.

{Частина першу статті 30 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 1379-VIII від 19.05.2016}

2. Рішення суду про примусове видворення іноземців та осіб без громадянства може бути оскаржено в порядку, передбаченому законом.

3. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, або орган охорони державного кордону на підставі відповідного рішення з наступним повідомленням протягом 24 годин прокурора розміщує іноземців та осіб без громадянства, зазначених у частині першої цієї статті, у пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають на території України.

4. Іноземці та особи без громадянства, які не мають законних підстав для перебування на території України, затримані в установленому порядку та підлягають примусовому видворенню за межі України, у тому числі прийняті відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію, розміщуються в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, протягом строку, необхідного для їх ідентифікації та забезпечення примусового видворення (реадмісії) за межі України, але не більш як на вісімнадцять місяців.

У разі звернення особи під час її перебування в пункті тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, із заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту в Україні, вона продовжує перебувати в зазначеному пункті до остаточного прийняття рішення за заявою.

{Частина четверта статті 30 в редакції Закону № 1379-VIII від 19.05.2016}

5. Рішення суду про примусове видворення іноземця або особи без громадянства виконується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, а стосовно іноземців та осіб без громадянства, затриманих ним у межах контрольованих прикордонних районів під час спроби або після незаконного перетинання державного кордону України, - органом охорони державного кордону. Контроль за правильним і своєчасним виконанням рішення про примусове видворення здійснюється органом, за чиїм позовом суд прийняв рішення про примусове видворення. З метою контролю за виконанням іноземцем або особою без громадянства рішення про примусове видворення службові особи органу охорони державного кордону або центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, здійснюють супровід такого іноземця або особи без громадянства.

{Абзац перший частини п'ятої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, службова особа якого супроводжувала іноземця та особу без громадянства, яку примусово видворено за зверненням органу Служби безпеки України, інформує такий орган про виконання рішення про примусове видворення.

{Абзац другий частини п'ятої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

6. Типове положення про пункт тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, затверджується Кабінетом Міністрів України.

7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, орган Служби безпеки України або орган охорони державного кордону забезпечує проведення дактилоскопії іноземців та осіб без громадянства, зазначених у частині першій цієї статті, а в разі потреби взяття інших біометричних даних відповідно до закону.

8. Положення цієї статті не застосовуються до іноземців та осіб без громадянства, на яких поширюється дія Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту".

Стаття 31. Заборона щодо примусового повернення чи примусового видворення або видачі чи передачі іноземця та особи без громадянства

1. Іноземець або особа без громадянства не можуть бути примусово повернуті чи примусово видворені або видані чи передані до країн:

де їх життю або свободі загрожуватиме небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань;

де їм загрожує смертна кара або страта, катування, жорстоке, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання;

де їх життю або здоров'ю, безпеці або свободі загрожує небезпека внаслідок загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини, або природного чи техногенного лиха, або відсутності медичного лікування чи догляду, який забезпечує життя;

де їм загрожує видворення або примусове повернення до країн, де можуть виникнути зазначені випадки.

2. Забороняється колективне примусове видворення іноземців та осіб без громадянства.

Стаття 32. Порядок відшкодування витрат, пов'язаних із примусовим видворенням іноземців та осіб без громадянства

1. Іноземці та особи без громадянства, які відповідно до рішення суду підлягають примусовому видворенню за межі України, відшкодовують витрати, пов'язані з видворенням, в установленому законом порядку.

Якщо зазначені іноземці та особи без громадянства не мають коштів для відшкодування витрат, пов'язаних із видворенням їх за межі України, видворення здійснюється за рахунок державного бюджету.

2. Фізичні або юридичні особи, які запрошували чи приймали іноземців та осіб без громадянства, влаштували їх незаконний в'їзд, проживання, працевлаштування, сприяли в ухиленні від виїзду після закінчення строку перебування, за рішенням суду в установленому законом порядку відшкодовують витрати, завдані державі внаслідок видворення зазначених іноземців та осіб без громадянства.

3. До кошторису витрат, необхідних для виконання рішення про примусове видворення іноземця та особи без громадянства, включається вартість:

проїзних квитків для іноземця та особи без громадянства та осіб, які його супроводжують;

послуг з утримання іноземця та особи без громадянства в пунктах тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні;

послуг з ідентифікації особи;

послуг з оформлення документів та вчинення інших дій, пов'язаних із примусовим видворенням, тощо.

4. Облік витрат, пов'язаних із примусовим видворенням, ведуть центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, органи охорони державного кордону, про що у двох примірниках складається акт за встановленою формою відповідно Міністерством внутрішніх справ України, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері захисту державного кордону.

{Частина четверта статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5459-VI від 16.10.2012}

5. Іноземець та особа без громадянства сповіщається під розписку про загальну суму витрат, пов'язаних із примусовим видворенням, обчислену в цінах на день розрахунку з ним. У разі відмови іноземця та особи без громадянства підтвердити пред'явлену йому для відшкодування суму витрат в акті робиться відповідна відмітка із зазначенням причини відмови.

6. У разі відмови іноземця або особи без громадянства відшкодувати витрати, необхідні для виконання рішення про його примусове видворення за межі України, відповідні кошти можуть бути стягнуті з нього в судовому порядку.

7. Якщо в іноземця або особи без громадянства, стосовно якого було прийнято рішення суду про примусове видворення, виявлено готівку, вона вилучається за актом та використовується для забезпечення виконання рішення про примусове видворення згідно з кошторисом витрат.

8. У разі відмови приймаючої сторони, яка запрошувала іноземців та осіб без громадянства в Україну, відшкодувати витрати, пов'язані з примусовим видворенням таких іноземців та осіб без громадянства, відповідні кошти можуть бути з них стягнені в судовому порядку.

Розділ IV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через два місяці з дня його опублікування, крім частини другої статті 9, частини третьої статті 14, частини сьомої статті 30 цього Закону в частині фіксації біометричних даних, що набирають чинності з початку функціонування національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 23, ст. 161; 2000 р., № 38, ст. 318; 2001 р., № 13, ст. 66; 2002 р., № 46, ст. 347; 2003 р., № 16, ст. 117, № 27, ст. 209; 2004 р., № 11, ст. 143; 2005 р., №№ 35-37, ст. 446; 2007 р., № 33, ст. 442; 2009 р., № 38, ст. 535; 2011 р., № 19-20, ст. 142, № 42, ст. 424);

Постанову Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про правовий статус іноземців" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 23, ст. 162).

3. Кабінету Міністрів України до набрання чинності цим Законом:

внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В.ЯНУКОВИЧ

м. Київ
22 вересня 2011 року
№ 3773-VI

Публікації документа

- **Голос України** від 25.10.2011 – № 199
- **Офіційний вісник України** від 04.11.2011 – 2011 р., № 83, стор. 7, стаття 3014, код акта 58768/2011
- **Урядовий кур'єр** від 09.11.2011 – № 208
- **Відомості Верховної Ради України** від 18.05.2012 – 2012 р., / № 19-20 /, стор. 833, стаття 179

